

DE PLANTREKKERS

Heleen Debruyne

De plantrekkers

ROMAN

2016

DE BEZIGE BIJ

AMSTERDAM | ANTWERPEN

Copyright © 2016 Heleen Debruyne
Omslagontwerp Moker Ontwerp
Illustraties omslag en binnenwerk © Brecht Evens
Foto auteur Michiel Hendryckx
Vormgeving binnenwerk Adriaan de Jonge
Druk Bariet, Steenwijk
ISBN 978 90 234 9628 1
NUR 301

debezigebij.nl

Willem wist het nog niet, maar die dag begon de verwarring. Zijn bestaan zou hopeloos verstrikt raken in de levens van veel meer mensen dan goed voor hem was. Aan elkaar verknoopte mensenlevens kan je onmogelijk weer ontwarren, had hij al gemerkt. Veel van zijn vrienden mocht hij niet echt, maar hij kende hen al zo lang dat de verbintenissen in zijn ogen onvermijdelijk waren geworden. Zijn slappe tekenen van tegenzin en halfslachtig gesputterde karakterkritieken leken ze nooit op te pikken. Daardoor was hij altijd de eerste die werd gebeld in beverige tijden van crisis, en de laatste wanneer er te zuipen viel. Zijn vrienden waren een lot dat hij onderging. Wie Willem niet goed kende, of zelfs wie dacht Willem wel goed te kennen, had daardoor de indruk dat hij een slap figuur was. Goeie jongen, maar geen ruggengraat, werd over hem gezegd. Die laat over zich heen lopen. Maar dat was het niet. Zijn dienstbaarheid en zijn gewoonte om zich door de behoeften van anderen te laten meeslepen waren geworteld in de heilige overtuiging dat het toch allemaal niet veel uitmaakt, ergens in de Grote Gang van Zaken. Het was een oud en hardnekkig geloof dat hij beleed. Vaak wilde hij dat hij zich van die ontmoedigende overtuiging kon losweken. Gebeurde er maar eens iets, kwam het leven zijn kant eens uit,

werd zijn kalme innerlijk nog maar een keer stevig omgeroerd.

Dikke zweetdruppels dropen langs zijn slapen. Verwoed schraapte hij het onkruid weg dat tussen de tegels van zijn nietszeggende voortuintje groeide. Met een schroevendraaier. Er zijn ongetwijfeld werktuigen die beter geschikt zijn voor het wegschrappen van onkruid, maar wist hij veel. Vroeger bekommerde Christine zich om hun voortuin. Het was haar 'projectje', zoals ze dat noemde. Ook de achtertuin was haar 'projectje'. In het nieuwe, aanzienlijk kleinere vrijgezellenhuis dat hij vorig jaar had gekocht, had hij het onkruid zowel in voor- als achtertuin met een zeker genoegen laten woekeren.

'Wat groeit dat toch snel,' had zijn buurvrouw hem vorig weekend attent gemaakt op de wildgroei. En ze wees met haar donkergroene, in vuile tuinhandschoenen gestoken handen. 'Het is wat, met die regen! En het onkruid dat er zo wel bij vaart. Een mens weet niet hoe hij het moet bijhouden, zo snel groeit dat.'

Dus zat hij vandaag, een ongewoon hete lentezondag, op zijn knieën in de voortuin. Het hoopje planten dat hij al had gewied, was ontmoedigend klein in verhouding tot het zweet dat hij inmiddels had vergoten. Hij overwoog een ijskoude pint te halen. Het was al halftwaalf. Dan kan het wel, een pintje.

'Willem!' hoorde hij achter zich. Hij herkende de stem met het voluptueuze accent meteen. Sofiya. Had hij die vervaalde, enigszins te strakke short maar niet aange-trokken. Hij voelde het nog maar recentelijk verschenen dunne laagje buikvet pijnlijk over de rand van zijn broek

puilen. Zijn bezwete T-shirt had hij goddank nog niet uitgetrokken.

Sofiya stond, nee, poseerde met gespreide benen, haar voeten op de grond aan weerszijden van de stang van haar mountainbike. Haar armen steunden gekruist op het stuur. Heel subtiel kon ze zo, een beetje vulgair, haar kont in de lucht steken. Hij zag dat haar lichtblauwe sportbroekje nat gezweet was, vooral in haar liezen. Hoe zou het daar ruiken? vroeg hij zich af, en hij verlekkerde zich bij die gedachte. Om zich er meteen voor te schamen.

Die voortuin zou er vandaag wéér bij inschieten, dacht hij met een droeve blik op het onkruidparadijs. Hij stond haastig recht, hees zijn broek op en wist niets beters te bedenken dan: 'Sofiya! Aan het fietsen?'

'Oui. J'ai pris des kilos. Het is niet meer om aan te zien.'

'Ach. Ik zie niets. Ge zijt niet dik,' zei hij naar waarheid. Hij wist dat zijn troost in de lucht zou blijven hangen.

'C'est gentil, Willem, maar je hoeft niet te liegen om me een plezier te doen. Ik ben een vette oude koe aan het worden.'

Sofiya is drieënveertig maar lijkt jonger. Over haar lichamelijke tekortkomingen – al dan niet ingebeeld – is ze nooit discreet.

'De tijd haalt ons allemaal in, of we nu willen of niet. Maar goed, ik doe mijn best. Ik heb al een lange fietstocht gemaakt, hoor. Helemaal langs het kanaal. Ik ben nu terug op weg naar huis, en ik dacht: ik spring binnen bij Willem. Ik wist wel dat je thuis zou zijn. Maar het is de eerste keer dat ik je in de tuin zie werken.' Ze lachte terwijl ze die twee tekortkomingen losjes opsomde: zijn slordige voortuin en zijn zo vaak lege zondagen.

‘Ja, ’t is waar,’ zei Willem, ‘ik ben nooit zo’n tuinier geweest.’

Ineens herinnerde hij zich het biertje dat hij had willen drinken.

‘Maar ik ben onbeleefd, ik moet u iets presenteren. Dorst? Iets drinken?’

Voor het eerst zag Willem Sofiya bier drinken, in zijn achtertuin nog wel. Ze diepte een pakje Vogues op uit haar broekzak. Het was een klein mirakel dat er tussen haar klamme huid en de synthetische stof van het sportbroekje nog voorwerpen pasten. Willem vroeg zich af wat er nog allemaal in haar huidplooiën verborgen zat. Ze was de verpersoonlijking van een andere wereld, waar hij nooit kwam. Het was als gluren door een sleutelgat; het kijken zelf is oncomfortabel, maar je kan er niet mee ophouden voor je zeker bent dat er aan de andere kant van de deur niets interessants gebeurt.

Sofiya kleefde iets langer dan twee jaar geleden voor het eerst aan de zijde van Willems enige broer Lionel, op het kerstfeest dat zijn moeder elk jaar gaf voor haar twee zoons en een paar oudtantes. Sofiya was een Russische, dat zag Willem meteen. Haar beenderstructuur leek op die van de postorderbruiden die zichzelf in de marges van bepaalde websites zo vaak als koopwaar presenteerden, maar haar kleren verraadden minder wanhoop, een meer mondain bestaan. Lionel was op dat moment nog niet officieel gescheiden, en even leek het erop dat de oudtantes en zijn moeder hun kattenklauwen zouden uitslaan. Maar Sofiya, in haar net niet te laag uitgesneden glanzende velours jurk, nam ze moei-

teloos voor zich in. Haar schoolse Frans – als kind geleerd van een stokoude onderbuur die nog voor de Revolutie was geboren – vonden ze onweerstaanbaar. Van het inmaken van augurkjes tot de jonge mannen van vandaag, ze wist precies waar de oudtantes over wilden praten. Toen ze zich door een kronkel in het gesprek genoodzaakt zag de verdiensten van Poetin op te sommen, leken ze even te verstrakken, maar Sofiya glibberde soepel in een lofzang op Poetins enorme wilskracht, zijn strakke sportregime en hoe de mannen vandaag daar nog iets van kunnen leren. Alleen Christine – die was meegekomen zodat zijn moeder de schijn van hun huwelijk hoog kon houden – keek steeds gepikeerd haar kant op. ‘Waar is hij nu mee thuisgekomen?’ zei ze tijdens de autorit naar huis. En daarna, zonder overgang: ‘Ik slaap niet thuis, met oudejaar.’ Ze klapte het spiegel-tje aan de passagierskant open en monsterde haar wenkbrauwen.

Lionel was thuisgekomen met een vrouw met een geschiedenis, zo bleek. Toen hij Sofiya leerde kennen, woonde ze al even in Italië. Ze was daar getrouwd met een veel oudere fabrikant van badkamertegels. Zijn tegels voorzagen ruimschoots in haar levensonderhoud, maar toch wilde Sofiya van haar fabrikant scheiden. Of hij van haar, dat was in geen enkele versie van Sofiya’s verhaal ondubbelzinnig. Un vrai con, zei Sofiya over hem, in haar eigenaardige Frans met zangerige Italiaanse uithalen en Russische keelklanken.

Wat wél zeker was, is dat de fabrikant het loodje had gelegd. Nog voor de echtscheidingsprocedure in gang

was gezet, Dieu merci. Hartstilstand, verstopte aderen. Zo vallen er wel meer goed doorvoede, drukbezette zakenmannen.

Het weduwebestaan beviel haar niet per se slecht, zei ze, maar was eentonig. Over Lionel was ze, vertelde ze met een scheef lachje, en tot grote hilariteit van de oudtantes, letterlijk gestruikeld in een Veronese bar. Lionel was daar voor zaken, Sofiya voor een cocktail en ze waren op slag verliefd. Un coup du diable, zegt ze. Lionel ging meteen weg bij zijn vrouw en Sofiya kwam hem achterna, naar Roeselare.

Van Verona naar Roeselare, in de ogen van Willem was het geen vooruitgang. Sofiya had het vaak over Verona en soms ook over Sint-Petersburg, met beduidend meer vuur dan over het uit vale baksteen en vlekkerige beton opgetrokken gat waar ze nu woonde. Willem liet zich doorgaans gewillig meeslepen door haar verhalen over vroeger, over een hem zo vreemd en groot toeschijnende wereld waarin ze even had rondgelopen.

Toch staakte hij die dag met enige tegenzin zijn wiewerkzaamheden – hij hield niet van verrassingsbezoeken. Wanneer hij zijn deurbel hoorde, wurmde hij zich altijd in een jas – als het bezoek hem niet beviel, kon hij doen alsof hij zich net naar buiten aan het haasten was. Maar in de openlucht van de voortuin was er geen ontsnappen mogelijk.

De Vogue die ze opstak, een flinterdunne sigaret met mentholsmaak, paste eerder in het decor van een grootsteeds terras dan in Willems achtertuin. Zodra de sigaret was aangestoken, nam Sofiya een bijpassende hou-

ding aan. Je zag vrouwen in dure cocktailjurken zo zitten, toen er in bars nog gerookt werd: benen gekruist, één elleboog op tafel leunend en druk met de sigaret gebarend. Sofiya leunde zo ver naar Willem toe dat hij de kleine zweetdruppeltjes op haar ronde gezicht kon tellen. Zo in het volle daglicht kon hij de kleine rimpels in haar ooghoeken en de diepere, grote rimpel tussen haar borsten ook goed bekijken.

‘Moet ik de parasol opendoen?’ vroeg hij, ‘zon is slecht voor de huid. Zei moeder altijd.’

‘N’importe,’ wuifde ze met haar mentholsigaret. ‘Goede stoelen heb je hier. Ze zitten geweldig. Maar zeg eens, Willem, *ça va les affaires?*’

Willem was het vlaggenschip van zijn eenmansbedrijfje in software voor kleine ondernemers, ‘op maat geprogrammeerd’. Nogal wat mensen hadden nood aan zijn zelf geknutselde, erg gespecialiseerde administratieve computerprogramma’s. Willem leverde onder andere aan verschillende begrafenisondernemers, een tuinbouwbedrijf, een paar varkensboeren, een artisanale roomijsfabriek, een enkele notaris met een groot klantenbestand, de lokale volleybalploeg, een muziekschool en alle katholieke scholen in Zuidwest-Vlaanderen. De diversiteit van zijn klantenbestand en de onontkoombaarheid van hun stiel hielden zijn zaakje crisisbestendig.

Het programmeerwerk zelf nam weinig tijd in beslag: Willem kon veel meer werkuren aanrekenen dan hij nodig had en alsnog vrij goedkoop blijven. Als hij door zijn klanten even alleen werd gelaten, speurde hij op het in-

ternet naar goedkope hardware. Naast gepersonaliseerde software bood hij – geheel vrijblijvend – hardware aan, eveneens ‘op maat’.

De meeste klanten gingen daar graag op in. Willems hardware was net iets goedkoper dan de computers die je in de MediaMarkt, de onderbuik van de elektronica-retail, kon krijgen. Toch was zijn winstmarge vrij groot, dankzij de mondiale markt in spotgoedkope computeronderdelen. Stukken moederbord, toetsenbord en dvd-drive werden zonder uitzondering in China geproduceerd. Wanneer Willem thuiskwam van een klantenbezoek, stond er in een hoekje van zijn carport vaak een hele stapel pakjes. De postbode wist waar hij die kartonnen dozen kwijt kon. Dozen vol ‘maximale winst tegen een minimale inspanning,’ zei hij de zeldzame keer dat de postbode ernaar vroeg. Het speet Willem dat de man niet verder vroeg, hij had zijn zo netjes uitgekende strategie graag uitgelegd.

’s Avonds had hij de tijd om naar concerten te gaan of een pintje te drinken. Hij hield van jazz, van die muzikanten met hun volkomen overgave voor muziek die eigenlijk nooit ergens heen leek te gaan, of beter: overal heen kon drijven. Soms benijdde hij hun die passie, maar doorgaans was ernaar luisteren bevredigend genoeg. Omdat hij als zelfstandige zelf zijn dagindeling regelde, kon hij ook op werkdagen tot elf uur uitkateren met zwarte koffie en een spiegelei. Hij vond zichzelf een meester in het onderdrukken van eventuele grotere verlangens en ambities. Dus ja, met de zaken van Willem ging het goed.

‘Ach, ja. Niet slecht. We doen voort. En bij Lionel?’

‘Lionel? O, ook niet slecht,’ zei Sofiya. Ze leunde nog wat verder op tafel. ‘Hij heeft een stand op een grote beurs, volgende week. Goede verkoop gegarandeerd. Je kent hem. Die vent zou alles verkocht krijgen.’ Ze lachte. ‘Dat is dan ook waarom ik voor hem gevallen ben. Dis, Willem, heb je geen asbak voor me?’

Toen hij de tuin terug in liep met een inderhaast geïmproviseerde asbak – een koffiemok met ‘Voor de liefste zus’ erop geschilderd, nog een restje Christine – zat Sofiya niet meer aan de tuintafel.

Ze was Willems tuinstoelen aan het opstapelen. Drie stonden er al keurig op elkaar, de vierde tilde ze net met zichtbare moeite op het torentje.

‘Zo,’ zei ze, tevreden, ‘da’s praktisch, hé. En ze zijn helemaal niet zo hoog, zo opgestapeld. Die kan je wel in een bestelwagen krijgen, hé?’

‘Ze zijn aan huis geleverd, indertijd.’

Die dienst was in de prijs begrepen, en dat mocht ook wel. Christine en Willem hadden veel betaald voor de stoelen, een ontwerp van Philippe Starck. Nog jaren ná de aankoop hadden ze geruzied over de kleur die Willem had gekozen – zwart. Christine had een voorkeur voor beige gehad.

Omdat ze niet beige waren, had ze de helft van de stoelen niet willen meenemen, na de scheiding. Wel had Willem haar de helft van het aankoopbedrag moeten betalen om de stoelen te kunnen houden. Christine was een boekhoudster zonder hart.

Het was een kleine overwinning, maar nu deed het Willem plezier dat hij toen voet bij stuk had gehouden.

Hij had gestréden voor zwarte stoelen, en nu waren ze van hem, alle vier, onverdeeld.

Door Sofiya's onverwachte aandacht voor zijn stoelen dacht hij met restwrok aan Christine terug. Als hij zich hun gedeelde leven voor de geest haalde, zag hij misverstanden, onbegrip of, als het goed ging, verveling en als het erg goed ging niet geheel onbevredigende seks. Zelden dacht Willem aan Christine, maar als pietluttigheden zoals de voortuin hem aan haar herinnerden, liet hij zich altijd even gaan in de echo's van zijn ergernis, zijn laatste grote gevoelens. Zelfs tijdens de echtscheidingsprocedure had hij zich een verre toeschouwer gevoeld. Gelaten had hij de papieren getekend, even gelaten had hij toegekeken hoe ze de verhuizers aanwijzingen gaf om zijn spullen in een grote vrachtwagen te laden. Toch kon hij niet met zekerheid zeggen of zijn leven nu, zonder Christine, te verkiezen was. Er was niemand om nieuwe, betere herinneringen mee te maken.

'Willem...' Sofiya onderbrak zijn lofrede op de lijnvoering van de designstoel. 'Ik had het daarnet over die beurs, waar Lionel een stand heeft.'

'Ja.'

'Wel, hij heeft het contract met die beurs nogal laat afgesloten. En we moeten nu alles op een paar dagen voorbereid krijgen. De hele trammelant, het drukwerk, de stand zelf...'

'O. Lastig.'

'Lionel is een beetje... overwerkt nu. En hij wil dat ik help met de aankleding van de stand. Ik heb een oog voor dat soort dingen, vindt hij. Nu, zijn potentiële cliën-

ten' – dat laatste sprak ze met een groot sérieux uit – 'moeten zich een beetje à l'aise voelen. Ze moeten goed gesoigneerd worden. Een kleine zitruimte, een goede koffie, misschien iets sterkers...'

'Wat voor merchandise verkoopt Lionel?' Willem wist dat helemaal niet, besepte hij ineens. Maar Sofiya liet zich niet onderbreken.

'... voor die ontvangstruimte moeten we natuurlijk stoelen hebben. Stijlvolle stoelen... En het is een beetje kort dag, voor ons. Om nu ook nog eens te gaan zoeken naar stoelen. De beurs begint donderdag al. Dus ik dacht meteen aan jou, Willem. Willem, die heeft smaak, die heeft mooie stoelen. Dat wist ik nog van die barbecue van vorig jaar. Dat feestje voor je scheiding?' Willem was verbaasd dat Sofiya zich van die hele wemelende, bezopen avond uitgerekend zijn tuinstoelen herinnerde.

'Dus ik dacht: Willem kan zijn tuinstoelen vast wel vier daagjes missen.'

'Mijn tuinstoelen? Ja, natuurlijk. Kom ze maar halen. Maar waarom koopt Lionel zelf geen stoelen? Op de lange termijn is dat toch handiger?'

'Ik zei je toch dat het een beetje kort dag is voor ons. Er is al zoveel stress. Met 't drukwerk. En zo.'

'Ja, ja. Dat versta ik.'

'Dat is fijn. Heel chic van je, Willem. Lionel komt de stoelen woensdagavond halen. Zondag zijn ze weer van u. Wel, dan fiets ik terug. Werk dat we nog hebben!'

'Ja. Wacht! Ik wilde daarjuist vragen: welke beurs is dat? Wat verkoopt Lionel nu?'

'Ach. Hij is groothandelaar. In antibacteriële reinigingsmiddelen voor chemische toiletten in campers en caravans.'

‘Zo. Da’s wel een niche, zeg.’

‘Pas mal, hein?’ Ze draaide zich om.

‘Ik laat mezelf er wel uit, Willem. Nog eens merci.’

Willem probeerde het te memoriseren: antibacteriële reinigingsmiddelen voor chemische toiletten in campers en caravans. Hij vond het een belachelijk product, en onfris ook. Maar dat was niet helemaal fair. Het was waarschijnlijk een stabiele markt.

De wekker knetterde grote verwachtingen in hem wakker. Vandaag zou hij een stap zetten, wist Lionel. Zo behoedzaam mogelijk sloop hij door de slaapkamer, maar in het donker struikelde hij over een schoen. Hij vloekte, eerst te hard, dan binnensmonds. Zie, ze knipte het licht aan, ze was wakker, hij zou moeten praten. Met een raspende geeuw rekte Sofiya zich uit. Haar nog van vermoeidheid verfrommelde gezicht lachte naar hem.

‘Zeg Lionel, moet je niet iets chiquers aandoen?’ Ze wees naar de broek die hij uit de klerkast haalde.

‘Nee hoor, liefje, dat is niet zijn stijl. Casual gast, die Johan.’

‘Wie? Johan? Ken ik niet.’ Ze geeuwde nog eens. ‘Wat dan ook. Succes op je werk. Je lult je er altijd zo goed uit, mannetje.’

Toen de broers nog jongens waren, hemelde hun moeder Lionel graag op; hij was haar welbespraakte, wakkere spiegelbeeld met een pagekopje, haar kleine genie. Zijn overtredingen tegen de strenge vaderlijke wet, talrijker dan die van Willem, bedekte ze steevast met kleine leugentjes en de mantel der moederliefde.

Dat Willem daar geen noemenswaardige complexen had aan overgehouden, kwam doordat hun moeders

'mijn kind, schoon kind'-adagium ook voor hem gold: Willem was misschien geen genie, maar wel háár lieve jongen, de zoon die zich niet snel-snel uit haar omhelzingen losspartelde. Maar het schoonste kind was toch altijd Lionel: een diplomaat, industrieel of, wie weet, een kunstenaar – eentje die goed verkocht dan wel – dat zou hij worden. Zelf wist Lionel het niet zo goed, zijn concentratie was niet scherp, zijn ambities niet helder, maar zorgen maakte hij zich zelden. Nadat hij twee studies had verspeeld aan cafébezoek en lucratievere nevenactiviteiten, was hun moeder klaar om haar verwachtingen bij te stellen. Het café dat hij met een al even eigenzinnige en net zo vaak gebuisde studievriend openhield, moest ze toegeven, draaide goed, en tja, Lionel was altijd anders geweest, een speciaal kind. Hij zou zijn plan wel trekken, vertelde ze iedereen die het ondertussen niet meer wilde horen.

In die periode vermeed Lionel het ouderlijk huis, het territorium van zijn vader, wiens eeuwige zwijgen ineens naar afkeuring rook. Met zijn moeder belde hij twee keer per week. In hun lange, uitputtende conversaties bezwoer hij haar keer op keer dat het goed, nee, uitstekend met hem ging. Het moederdier wilde haar jong niet wegjagen en bleef dus vooral charmant. Met haar puntige manier van vertellen had ze hem altijd kunnen bezweren, wist ze. Ze gaf hem haar beste roddels door, die ze in een geruit schriftje was gaan bijhouden, zodat Lionel niets zou moeten missen door haar vergeetachtigheid.

Zijn moeder was een uitzonderlijke vrouw, vond hij. Als ze had gemogen van haar bekrompen dictatoriale, oerkatholieke ouders, had ze, hij wist het zeker, iets van

zichzelf gemaakt. ‘De tijden waren er niet naar, jongen,’ reageerde ze gelaten toen hij die bedenking had gedeeld, na een bijzonder goed gebracht relaas over de koopzieke vrouw van de neef van zijn vader. Die gelatenheid zag Lionel terug in zijn broer, die dan ook nog eens niet, zoals hij, de spitsheid van hun moeder had geërfd. Willem werkte in die tijd zijn studies informatica plichtbewust en gestaag af. Lionel vond dat gegoochel met enen en nullen vooral saai, iets voor asociale types. Toegegeven: die computermannen konden een goed product in elkaar draaien. Maar hij was er meer de man naar om die dingen in de markt te zetten. Hun ouders, die het ritme van het tragere tijdperk waarin ze waren opgegroeid nooit helemaal van zich af zouden schudden, begrepen weinig tot niets van computers.

De rituelen van de grote overgangen in Willems leven verliepen, anders dan die van Lionel, helemaal zoals het hoort: zijn afstuderen werd beloond met een driegangendiner, vermoord in botersaus en zware wijnen. Om, nog geen jaar later, zijn verlovingsfeest met Christine te vieren werd de halve familie uitgenodigd – alleen de tak uit Waaregem waar niet meer mee werd gepraat om redenen die met de jaren steeds duisterder werden, ontbrak. Christine leek geen slecht kind en ze zag er ook goed uit, als je je ogen vanuit een bepaalde hoek een beetje dichtkneep. Lionel was blij voor zijn kalme broer, bracht op de feestten graag de ene na de andere toast uit. Toch kon hij bij al die gelegenheden niet anders dan zien hoe zijn moeder haar meest gekwelde gezicht opzette, telkens als ze in zijn richting keek en een glimp van zijn steeds wisselende liefje opving. Zelfs Ann, toevallig het liefje van

dienst toen hij het op zijn vijfendertigste in zijn kop kreeg om te trouwen, vond zijn moeder een teleurstelling, ondanks haar respectabele beroep en haar in de streek als rijk bekende vader. Ann was plomp, vond ze, en zo weinig creatief.

Daarom belde hij zijn moeder als eerste, toen de deal van zijn leven rond was, en hij eindelijk cafébaas af was. Ze krijste in de hoorn, alsof ze geen vrouw van begin zestig was, maar een meisje van veertien dat haar tieneridool zomaar op straat voorbij zag wandelen. Ze leek haast blijer dan hij. Ze had het altijd geweten, had ze gehijgd, dat er in haar Lionel een industrieel zat. Ma toch, had hij dat woord weggelachen, maar hij moest toegeven dat de burgerlijke bijklank van 'industriële' zijn ego nogal opgeilde. Het was een woord uit een andere tijd, toen zaakvoerders met buishoeden op in kasteeltjes met poorthuizen woonden, maîtresses hadden, en domeinen met fruitboomgaarden, dankbare arbeiders en vooral veel armslag in de lokale gemeenschap. Die tijden waren voorbij, akkoord, maar met de overname van dat schoonmaakbedrijf had hij toch maar schoon vierenzeventig werknemers onder zich gekregen. Om in gedachten die industrieel ook echt te worden, kocht hij goed gesneden pakken. Hij liet een nieuw logo ontwerpen en betaalde een bevriende architect om de kantoren onder handen te nemen. Hij voelde zich, met een ouderwetse uitdrukking die hij om de een of andere reden altijd graag had gebezigd, 'helemaal het heertje'.

Omdat kantoren en winkels altijd weer opnieuw vuil worden, was de eeuwige terugkeer van klanten gegarandeerd. Euroclean veranderde hun gortige vloeren en on-

dergespotten toiletten dan wel in geld, maar de klanten waren en façade kraaknette ondernemingen. Bankfilialen, het grootste consultancybedrijf van West-Vlaanderen, immobiliënhandelaars en de groenteveiling – al had die laatste minder cachet. Elk jaar huurde Lionel een tot feestzaal omgebouwde fabrieksloods af, waar hij zijn klandizie vol goede wijn goot en door kortgerokte studentes veel te kleine hapjes liet serveren. Het stugge woord ‘receptie’ was absoluut ontoereikend om die feesten te beschrijven. De gasten leken zoveel oprecht plezier te hebben dat ze vergaten hun visitekaartjes boven te halen. Wanneer Lionel tussen de met kraakwit linnen bedekte bartafels walste, moest hij zich inhouden om niet te huppelen. Hij flirtte met alle stijf gekapte madammen, zonder hun echtgenoten op de kloten te trappen. Soms griste hij speels een fles wijn uit de handen van een serveuse en deed zelf de ronde van de glazen. Ondertussen diste hij verhalen op die hij indertijd van achter de toog van zijn gewezen café had horen brabbelen. Sommige zaakvoerders riepen de diensten van Euroclean in, alleen maar om uitgenodigd te worden voor Lionels recepties, werd gefluisterd. ’t Was daar stukken geestiger dan bij de Rotary.

Maar terwijl Lionel zijn netwerk smeerde, begonnen alle kleine dingen die in zo’n mierenhoop van een bedrijf wel eens tegenslaan, tegelijk de verkeerde kant op te krielen. Alsof de duivel ermee gemoeid was. Openstaande rekeningen bleven openstaan, klanten gingen failliet, zijn ondertussen ex-vrouw Ann zeurde en bleef zeuren, schuldeisers werden ongeduldig, een bijzonder ontevreden klant ging procederen, zijn werknemers hielden een

drie dagen durende zitstaking. Het was een vernederende periode, hij zag het raderwerk van zijn bedrijf elke dag wat meer schroefjes verliezen, tot de eerste deurwaarder de definitieve panne kwam vaststellen. Ik ben Euroclean geworden, realiseerde hij zich toen hij in die vaalblauwe maar scherp veroordelende ogen keek, ogen die alleen maar een gebrek aan geld zagen. De stem van de deurwaarder vibreerde nochtans van het begrip, maar Lionel hoorde dat die intonatie aangeleerd was, om agressie bij dronken, failliete sukkelaars te vermijden.

Het had moeite gekost om zijn eigenwaarde los te weken van zijn status als zaakvoerder, die al die jaren een zachte cocon voor zijn ego was geweest. Politici en voorzitters van ondernemersorganisaties allerhande toeterden voortdurend in alle kranten dat de logge Belgische staat geen vruchtbare bodem is voor bedrijven, dat hielp. Daarnaast stopte hij de herinnering aan de vernedering diep weg, onder lagen en lagen nieuwe plannen en de vage maar verslavende verliefdheid die hij had opgelopen voor Sofiya. Hij probeerde het faillissement zorgvuldig te verbergen, voor haar en voor al zijn vrienden, die toch vooral kennissen bleken. Zijn broer wist er natuurlijk van, maar had godzijdank begrepen dat de episode beter netjes dood werd gezwegen, om mama niet ongerust te maken.

Maar goed ook, zo bleek, nu de lucht eindelijk begon op te klaren. Hij haalde een gestreken ruitjeshemd uit de kast. Een van zijn fijn gesneden pakken moest hij inderdaad niet dragen om Johan op te zoeken. Johan was zijn baas. Een gezapige commerçant die als zijn persoonlijke tiran over al zijn nachtmerries en doemgedachten re-